

Naturskyddsföreningen

100år

Stockholms Natur

Programbladet september 2009 – januari 2010
Naturskyddsföreningen i Stockholm och Söderort

Foto: Anna Nilsson

Välkomna till Programbladet som beskriver Naturskyddsföreningarna i Stockholm och Söderort och våra aktiviteter under hösten och vintern!

År 2009 är ett år med många förtecken och det finns en mängd anledningar att ta sig ut i naturen, gå på kalas, och göra någonting aktivt för oss själva, vårt samhälle och vår jord. Vi firar Naturskyddsföreningens 100-års jubileum, Naturens år och Sälgens år. I Europa har vi valt ett nytt EU-parlament och Sverige är ordförandeland i EU sedan 1 juli. Vi väntar med spänning på klimattoppmötet i Köpen-

hamn i december och hoppas på och arbetar för ett starkt klimatavtal därifrån. Många kretsaktiva har redan varit med i Klimatstafetten och samarbetet mellan Sveriges äldsta miljöorganisation och andra miljögrupper inleddes i och med Klimatfestivalen i juni. Barn och vuxna har under våren och sommaren deltagit i massor av roliga, kalla och soliga, utflykter.

Finns det överhuvudtaget mer att göra? Flera intressanta seminarier och studiebesök väntar i studiecirkeln Tema Globalt-Lokalt som anordnas av Söderortskretsen. Vi laddar även inför Miljövänliga Veckan under temat "Mat för ett bättre klimat", så håll utkik efter intressanta och berörande seminarier och aktiviteter i Stockholmsområdet i höst. Ibland får klimatet, av naturliga skäl, stort utrymme i media och genomsyrar många aktiviteter i Naturskyddsföreningen, men vår kärlek till naturen får ändå sitt genom de många utflykterna som anordnas under hösten och vintern. Öarna Årsta Holmar, Utö och Landsort får besök, liksom tätortsnära skogar och naturreservat.

Vi hoppas att ni som medlemmar tycker om utbudet och utnyttjar våra duktiga ledare, guider och föredragshållare och arrangörer genom att komma på utflykter, seminarier, studiebesök och Natursnoksträffar. Vi ses!

Stockholms Naturskyddsförening och Söderorts Naturskyddsförening är lokala kretsar inom Naturskyddsföreningen. Tillsammans är vi ca 15 000 medlemmar. Geografiskt omfattar Söderortskretsen stadsdelarna Skarpnäck, Enskede-Årsta, Farsta och Vantör. Medlemmar från övriga Stockholms kommun tillhör Stockholmskretsen. **Välkommen!**

Snabbguiden till alla aktiviteter:

Natursnokarna

- OKT 3 Landsort fågelstation
11 Trädexkursion
18 Skogen och träden – och krig i kring dem
- JAN 3–6 Banankontakt – en familjeföreställning om miljön
17 Mitt i Judarskogen mitt i vintern
24 Spår i snön
- FEB 14 Natursnokarna testar skridskor och snokar i strandkanten

Kretsarnas höstprogram

- AUG 30 Upptakt till studiecirkeln
Tänk globalt – handla lokalt i Farsta:
Vandring i Farstas närgrönområden
- SEP 17 Sveriges framtida energiförsörjning
22 Årsta Holmar
23 *Tema: Globalt – lokalt:*
Vattnets kretslopp genom staden – exemplet Magelungen
26 Utö – skärgårdslandskap och bergslagsgeologi
29 Träff med aktionsgruppen mot jätteräkor

- OKT 6 *Tema: Globalt – lokalt:*
Studiebesök på Högdalenverket
8 Vindkraft och vindandelar
13 Hör klimathotet och religion ihop?
18 *Tema Globalt-lokalt: Stadsplanering*
18 Naturskogar i Nackareservatet
23 Stockholmskrestens jubileumsfirande
24 Ryssbergen – Stockholms närmaste urskog
25 Vandring i Gömmarens naturreservat
28 Diplomvandring mot jätteräkor
- NOV 3 Studiebesök på Käppalaverket
5 *Tema Globalt-lokalt: Maten och miljön – hurskaman handla?*
7 Närmatur i Bagarmossen/Skarpnäck
8 Höststädning vid Ekudden
10 Valet 2010
23 Aktivitet med aktionsgruppen mot jätteräkor
24 *Tema Globalt-lokalt:*
Transport och kommunikation. Om trafikplanering i Farsta.
26 Stockholms påverkan på Östersjön
- DEC 3 Glöggmingel med Stockholmskretsen (Stockholm)
6 *Tema Globalt-lokalt: Avslutning på höstens studiecirkel –*
Tänk globalt handla lokalt i Farsta
17 Träff med aktionsgruppen mot jätteräkor
- JAN 23 Biologiska museet
30 Vinterskådning på Södertörn

Foto: Anna Nilsson

Allt om höstens och vinterns program!

OBS! Oförutsedda ändringar i programmet kan förekomma. Kontrollera för säkerhets skull med kontaktpersonen, helst samma dag för sent uppkomna hinder som sjukdom.

■ = Arrangeras av Stockholmskretsen

● = Arrangeras av Söderortskretsen

Alla är förstås välkomna, oavsett arrangör!

AUGUSTI

● Uptakt till studiecirkeln

”Tänk globalt – handla lokalt i Farsta”

Vandring i Farstas närgrönområden

30 augusti, söndag, kl. 13.00, cirka 3 timmar

Söderortskretsens cirkelserie ”Tänk globalt handla lokalt” kommer i höst att fokusera på Farsta. Boende i Farsta och andra intresserade inbjuds att delta i en studiecirkel kring hur ett globalt ansvarstagande kan ta sig ett lokalt uttryck i just Farsta. Är det någon mening med att sortera sopor? Hur är det med vattnets kretslopp i denna del av Stockholm? Vilken mat är »miljövänlig« och var får man tag på den? Vilka exploateringsplaner finns för stadsdelen och hur kan man få till stånd ett miljövänligare transportsystem?

Studiecirkeln går under hösten med start den 30 augusti. Då gör vi en gemensam vandring i Farstas närområde och ser vilka parker, lekplatser och grönområden som finns och vad de innehåller av vardagslandskapsnatur. Alla är välkomna, även du som inte bor i Farsta. Ta med fika!

Samling: T-banan i Farsta. För närmare information se vår hemsida eller kontakta Maria Bergström 070-638 0712, maria.bergstrom@brevet.nu eller Lasse Lidgren 08-605 98 69, 070-278 0816.

SEPTEMBER

■ Sveriges framtida energiförsörjning 17 september, torsdag, kl. 18.00

Anders Schüllerqvist presenterar en långsiktsprognoz för Sveriges energibalans år 2030 som han gjort som ett projektarbete på Gotlands Högskola och jämför med en rad andra långsiktsprognoz, bland annat från Energimyndigheten och SNF. Vi diskuterar Sveriges energiförsörjning och energibehov år 2030. Mingelfika, 18.30 presentation och diskussion.

Samling: Naturskyddsföreningen Norrbackag. 80, ring på porttelefon. Anmälan: anders.sch@telia.com. Frågor: Carl Welinder, carl.welinder@naturskyddsforeningen.se, 0705-93 44 93.

Cykla med oss i höst!

■ Vi kommer att arrangera två cykelturer under sensomaren och hösten. Vi cyklar till natur i vår stad och njuter av höstens färgskiftningar.

Då höstmörkret tätnar träffas vi för att diskutera hur vi ska arbeta för att göra Stockholm till en bättre cykelstad. I december äger vår årliga glöggafton rum då vi planerar inför vårens cykelaktiviteter.

Gå med i cykelgruppen och få våra nyhetsbrev där vi berättar om aktuella aktiviteter och cykelevenemang! Kontakta Anna Eriksson, anna.eriksson@aces-art.se, 0763-17 57 32.

● Årsta holmar

22 september, tisdag, kl. 17.00 till cirka 19.00

På begäran gör vi ytterligare ett besök på holmarna. Stockholm är känd för sina öar. I Årstaviken ligger Årsta holmar, en grönskande otillgänglig ödemark mitt i staden där de flesta aldrig har satt sin fot men sett från stränder och broar. Naturen här har fått sköta sig själv. Döda träd har fått ligga kvar och är en god livsmiljö för insekter, svampar med mera. Även bävern trivs bra runt öarna.

Vi besöker holmarna och blir guidade av Mats Gothnier från länsstyrelsen som berättar om holmarnas natur och kultur.

Samling: *Brofästet under gamla bron på Södermalmssidan. Deltagaravgift: 20 kronor för SNF-medlemmar, 40 kronor för övriga. Info och anmälan senast 20/9, Monica Attebrant 070-739 50 25, monica.attebrant@naturskyddsforeningen.se.*

● Tema Globalt-lokalt

Vattnets kretslopp genom staden – exemplet Magelungen

23 september, onsdag, kl. 18.00

Sjön Magelungens nordvästra vik Fagersjöviken har länge varit igenväxt av vattenväxter. Vi vandrar längs med stranden och avslutar i Farsta gård med en diskussion. Hur vill vi att sjön ska se ut i framtiden och vad kan man göra för att åstadkomma detta? Fågelsjö, fiskesjö, badsjö? Thomas Strid, kommunekolog i Huddinge, lägger fram sin syn och representanter från nätverket Magelungens vänner berättar om sitt arbete och sin vision för sjön.

Samling: *Vid gångbron till Farstanäset, brofästet nedanför Nykroppagatan. För cirkeldeltagare gäller paketpris, övriga 30 kr. Info och anmälan senast 20/9: Lasse Lidgren 070-278 08 16, lasse.lidgren@telia.com*

Foto: Monica Attebrant

Följ med på ett besök till Årsta holmar!

● Utö – skärgårdslandskap, geologi och gruvor

26 september, lördag, kl. 9.00 till cirka 17.00

Vi tar båten till Utö och gör under ledning av Karl-Erik Perhans en vandring inom naturreservatet på norra delen av ön. Vi besöker ett antal intressanta platser där vi bland annat studerar bergarter, järnmalmsgruvor, isslipade berghällar, jättegytor och strandgytor. Vi tittar även på det gamla gruvsamhället. En kortfattad exkursionsguide kommer att utdelas. Utförlig exkursionsguide kan köpas för 50 kr. Ta med lunchmatsäck och grova skor.

Samling: *Bryggan vid Årsta havsbad kl. 9.08 för att ta båt till Utö kl. 9.15. Pendeltåg från Stockholm C kl.8.19. Buss från Västerhaninge kl.8.55. Tiderna är preliminära, kolla när du anmäler dig eller på Utö rederis hemsida. Deltagaravgift: 20 kronor för SNF-medlemmar och 40 kronor för övriga. Båtresan kostar 150 kronor t.o.r. Info och anmälan senast 24/9 till Birgitta Råstander 08-94 13 89, jan.aspargarden@home.se*

■ Träff med aktionsgruppen mot jätteräkor 29 september, tisdag, kl 18.30

För plats och eventuellt tema, kontakta Tonie Wickman:
tonie.wickman@bredband.net

OKTOBER

● Tema Globalt-lokalt

Studiebesök på Högdalenverket

6 oktober, tisdag, kl. 18.30 till cirka 20.30

Missa inte detta unika tillfälle att bli guidad hos Fortum på Högdalenverket! Vi får se anläggningen inifrån och får veta vilka sopor som tas emot och hur mycket energi som kan utvinnas och levereras.

En representerant för verket berättar om anläggningen, utmaningar och möjligheter samt hur framtiden ser ut. Vi får veta lite om hur förbränning och rökgasrening fungerar.

Vi får också information om var soporna kommer ifrån och hur insamlingen går till. Hur fungerar Fortums miljöarbete – vad släpper man ut, vad händer med restavfall och miljöfarligt avfall? OBS: Max 20 deltagare, cirkeldeltagare har företräde.

Samling: Vid vaken hos Fortum: Buss 172 (går mellan Skarpnäck och Norsborg), hållplats Kvicksundsvägen 16, promenad ca 450 m OBS kolla med SL! Anmälan senast 4/10 till Desiree Johansson 073-94 94 852, desireejohansson@telia.com

■ Vindkraft och vindandelar

8 oktober, torsdag, kl. 17.00

O2 Energi berättar om miljömärkt el, vindkraft och hur du kan köpa vindandelar. Tid finns för frågor och diskussion om vindkraft. 17.00–18.00 mingelfika, 18.00–19.30 presentation och diskussion.

Samling: O2 Energi, Strandvägen 5B. Anmälan till Cecilia Reuter, cecilia.reuter@o2.se.

■ Hör klimathotet och religion ihop?

13 oktober, tisdag, kl. 19.00

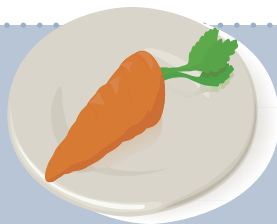
I slutet av november 2008 bjöd Svenska kyrkan in till Interfaith Climate Summit i Uppsala, ett internationellt möte om klimatfrågorna där företrädare för världens olika religioner deltog. Ett manifest antogs, där medlemmar av olika religioner tillsammans formulerade sin syn på klimatfrågorna och uppmanade världens politiska ledare till handling.

Vad hände mer vid klimatomötet? Hur hör religion och miljöarbete ihop? Vad har hänt sedan dess? Har politikererna lyssnat? Dag Hedin, Svenska kyrkans kansli i Uppsala, berättar om Interfaith Climate Summit, dess förutsättningar och resultat.

Samling: Naturskyddsföreningens rikskansli, Åsögatan 115, 2 tr. Info: Hanna Stenström, 070-583 32 27, 08-37 78 09, hanna.stenstrom@swipnet.se

Föreläsningsserie: Mat och klimat

■ Under hösten (september – oktober) belyser vi mat och klimat ur olika perspektiv med anledning av Miljövänliga veckans tema »Mat för ett bättre klimat«. Datum, plats och föredragshållare kommer att tillkännages på vår hemsida (www.naturskyddsforeningen.se/stockholmkrets), i eNyhetsbrevet och i Naturskyddsföreningens aktivitetskalender. Info: Beatrice Sundberg, 073-562 50 32, beatrice7878@hotmail.com.

Den 8 oktober har du chansen att lära dig mer om vindkraft.

● Tema Globalt-lokalt

Stadsplanering

18 oktober, söndag, kl. 10.00

Var ska det byggas och vad ska hända i övrigt i Farstaområdet? Vad sägs i Översiktsplanen och hur blir det i kommunens detaljplaner? Ulrika Egerö från Strategiska avdelningen vid Stockholms stadsbyggnadskontor guidar oss i planerna och i området.

Samling: Farsta Centrum vid T-banan. För cirkeldeltagare gäller paketpris, övriga 30 kr. Info och anmälan senast 16/10: Maria Bergström 070-638 0712, maria.bergstrom@brevet.nu.

■ Naturskogar i Nackareservatet

18 oktober, söndag, kl. 10.00

Vi vandrar genom Nackareservatets biologiskt mest värdefulla skogar och tittar på både vanliga och ovanliga mossor, lavar och svampar. Samarrangemang med Nackakretsen.

Foto: Anna Nilsson

Samling: Vid Hellasgården, till exempel med buss 401 från Slussen, se www.sl.se eller www.hellasgarden.se/startmotion.htm för reseinformation. Info: Ronny Fors 0708-96 36 07.

■ Stockholmskrestens jubileumsfirande

23 oktober, fredag, kl. 18.00

Naturskyddsforeningen fyller 100 år – det firar vi med kabaret och fest i höstmörkret. Välkomna till kabaret Sweet Dreams och efterföljande middag. Separat inbjudan skickas till kretsens medlemmar. Information: Anna Krusic, 070-383 32 09, anna@krusic.org.

■ Ryssbergen – Stockholms närmaste urskog

24 oktober, lördag, kl. 11.00

500-åriga tallar, död ved i mängder, sällsynta urskogsarter bara cirka 5 km från Sergels torg. Är det möjligt? Ja, på västra Sicklaön i Nacka finns allt detta i vad som måste sägas vara Stockholms närmaste urskog. Ryssbergen har naturkvaliteter i paritet med Tyresta nationalpark, enligt Skogsstyrelsen. Området hotas nu av vägbyggen och exploatering. Följ med och upplev den unika miljön.

Samling: Nacka forum, vid bussarna. Info: Ronny Fors 0708-96 36 07.

● Vandring i Gömmarens naturreservat

**25 oktober, söndag,
kl 10.00 till cirka kl. 15**

Vi vandrar tillsammans med Friluftsförbundet i Gömmarens naturreservat. Vandringen är ca 12 km lång. Tag med matsäck (med »på-tår«) för uterast. Kläder efter väder.

Samling: Vid T-banan i Masmo. Buss 172 från Skarpnäck mot Norsborg ankommer till Masmo kl. 9.57. Ingen

Foto: Madeleine Bjurman

avgift för medlemmar i SNF. Vandringen avslutas i Masmo.
Ledare: Susanne Lüders, 08-568 792 13 eller 073-949 80 27.
Info: Lasse Lidgren 070-2780816, lasse.lidgren@telia.com

■ Diplomvandring mot jätteräkor

28 oktober, onsdag, kl. 18.00

Kom och påverka Stockholms restauranger när det gäller servering av jätteräkor! Vi går tillsammans runt och uppmuntrar respektive diplomerar restauranger som är beredda att inte servera jätteräkor. Aktionsgruppen mot jätteräkor räknar också med utrymme för diskussion och fika.

Samling: T-bana Medborgarplatsen, nedgång Björns trädgård, gatuplan. Info och anmälan: Tonie Wickman: tonie.wickman@bredband.net

NOVEMBER

■ Studiebesök på Käppalaverket

3 november, tisdag, kl. 18.00

Vi besöker Käppalaverket för att få lära oss mer om vår påverkan på vatten, vattenrening och om reningsverket. OBS: Det finns endast 45 platser, så först till kvarn...

Samling: T-bana Ropsten kl 17.00, vid utgången till Lidingötagget. Info och anmälan: carl.welinder@naturskyddsforeningen.se, 0705-93 44 93.

● Tema Globalt-lokalt

Maten och miljön – hur ska man handla?

5 november, torsdag, kl. 18.30

Hur påverkas miljön av den mat jag bär hem från butiken?

Giffritt? Etiskt försvarbart? Bra djuromsorg? Bra för landskapsbilden? Vad ska jag tänka på när jag skriver min inköpslista? Hur har ekomaten/Kravmaten etablerat sig i Farstaområdets butiker och vilka alternativa inköpskanaler finns det?

Coop konsum har Sveriges bredaste sortiment av ekologiska alternativ, så vi startar med ett studiebesök hos Coop Konsum i Farsta.

Samling: Coop konsum Farstaplan 21–27. För cirkeldeltagare gäller paketpris, övriga 30 kr. Info och anmälan senast 1/11: Maria Bergström 070-638 0712, maria.bergstrom@brevet.nu.

■ Närnatur i Bagarmossen/Skarpnäck

7 november, lördag, kl. 11.00

Den verkligt nära naturen är viktig av många skäl, inte minst för folkhälsan. Men den erbjuder också spännande naturupplevelser. Vi vandrar från Bagarmossen till Brotorp och vidare till Skarpnäck och tittar bland annat på månghundra-åriga ekar.

Samling: vid Bagarmossens T-bana kl 10.00. Info: Ronny Fors 0708-96 36 07.

● Höststädning vid Ekudden

8 november, söndag, kl. 10.00–15.00

Ekudden är det ängsområde vid norra Flaten som Söderortskretsen hävdar. Nu är det dags att plocka skräp runt stränderna och samla ihop och elda kvistar och sly från vårens och sommarens röjningar.

Mysigt att sitta runt elden och grilla korv och fika – alla är hjärtligt välkomna!

Samling: Ekudden, cirka 25 minuters promenad från T-bana Skarpnäck. Guidning med Lasse utgår från Skarpnäcks T-bana kl. 9.30. Info och anmälan: Lasse Lidgren 605 98 69, 070-278 08 16 eller Thord Håkansson 724 91 43, dagny.thord@gmail.com.

■ Valet 2010

10 november, tisdag, kl. 18.00

Vi förbereder oss och lär oss mer om miljöpolitiken och de politiska partierna inför valet 2010. Mer information kommer på www.naturskyddsforeningen.se//stockholmkrets

Samling: *Stockholms Naturskyddsförenings kansli, Norrbackagatan 80, ring på porttelefon. Info och anmälan: carl.welinder@naturskyddsforeningen.se, 0705-93 44 93.*

■ Aktivitet med aktionsgruppen mot jätteräkor

23 november, måndag, kl. 18.30

För plats och tema, kontakta Tonie Wickman: tonie.wickman@bredband.net

● Tema Globalt-lokalt

Transport och kommunikation.

Om trafikplanering i Farsta

24 november, tisdag, kl. 18.30

Till Farsta kan man åka med både tunnelbana och pendeltåg. Ändå tar många bilen. Vad gör kommunen för att resandet ska bli mer miljövänligt? Det behövs bättre kollektivtrafik och säkra cykelvägar. Vilka planer finns för kommunikationerna om Farsta blir mer exploaterat och befolkningen ökar? En inbjuden gäst berättar om vilka planer som är på gång och hur man resonerar inför framtiden.

Samling: *Smeden, Farsta gård. För cirkeldeltagare gäller paketpris, övriga 30 kr. Info och anmälan senast 22/11: Desiree Johansson 073-949 48 52, desireejohansson@telia.com.*

■ Stockholms påverkan på Östersjön

26 november, torsdag, kl. 18.00

Mingelfika kl. 18.00, presentation och diskussioner 18.30. Vi diskuterar hur Östersjön påverkas av utsläpp från miljon-

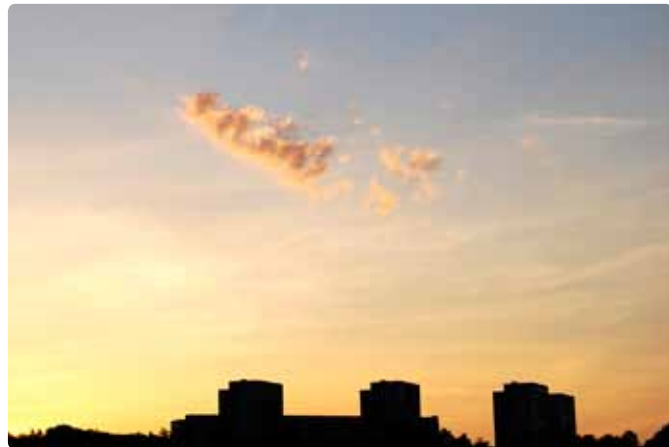

Foto: Madeleine Bjurman

staden Stockholm och vattnet som rinner ut från Mälaren. Vi tittar på frågor som övergödning och kväves och fosfors källor och påverkan. Varför sker till exempel ingen algblomning nära staden? Vi följer upp besöket på Käppala, ett av Stockholmsområdets reningsverk.

Samling: *Åsögatan 115, 2 tr. Info och anmälan: carl.welinder@naturskyddsforeningen.se, 0705-93 44 93.*

DECEMBER

■ Glöggmingel med Stockholmskretsen

3 december, torsdag, kl. 18.30

Nyfiken på styrelsen eller vilka arbetsgrupper som finns i Stockholmskretsen? Nya och erfarna medlemmar är välkomna att träffa oss allihopa på glöggmingel. Hållbara julklappstips, ekologisk glögg och pepparkakor serveras. Presentationer av arbetsgrupperna och styrelsen börjar kl. 19.00.

Samling: *Stockholms Naturskyddsförenings kansli, Norrbacka-*

gatan 80. Ring på porttelefonen. Anmälan till kansli.stockholm.krets@naturskyddsforeningen.se. Info: Linda Silfverberg, linda.silfverberg@hotmail.com.

● Tema Globalt-lokalt

Avslutning på höstens studiecirkel – Tänk globalt handla lokalt i Farsta 6 december, söndag, kl. 13.00 – cirka 16

Naturskyddsforeningen fyller i år 100 år. Vad har hänt under dessa år och vad kommer att hända de kommande hundra åren? Har studiecirkeln gett några impulser? Har vi blivit klokare?

Summering av en termins studier i miljöfrågor och långsiktigt tänkande kring maten, resorna, vattenförsörjningen och avfallshanteringen i ett lokalt perspektiv.

Samling: OBS: Endast för cirkeldeltagare med inbjudna gäster. Info: Maria Bergström 070-638 0712, maria.bergstrom@brevet.nu.

Foto: Anna Nilsson

■ Träff med aktionsgruppen mot jätteräkor 17 december, torsdag, kl. 18.30

För plats och eventuellt tema, kontakta Tonie Wickman, tonie.wickman@bredband.net.

JANUARI 2010

● **Biologiska museet**

23 januari, lördag, kl. 11.00

Biologiska museet invigdes 1893. Här visas på ett unikt sätt samlingar av skandinaviska däggdjur och fåglar, exponerade i sin naturliga ekologiska miljö. Djur och växter presenteras i landskapsscenerier, så kallad Diorama, mot en fondmålning av Bruno Liljefors. Vi kommer att få en timmes guidning av detta unika museum!

Samling: Djurgården, Biologiska museets entré. Buss 47 eller 44, hållplats Hazeliusporten. Visning inkl. entré 50 kr. Info och anmälan senast 20/1: Birgitta Råstander 073-082 76 40, jan.aspgarden@home.se.

■ **Vinterskådning på Södertörn**

30 januari, lördag, kl. 09.00

Havsörn, alfågel, bergand, svärta, tordmule, ormvråk och mindre hackspett är fåglar vi sett de senaste åren på denna exkursion. Det finns alltså all anledning att hänga med!

Samling: Samåkning från Gullmarsplan kl 09.00. Info och anmälan: Ronny Fors 0708-96 36 07.

📧 Prenumerera på Stockholms naturskyddsforenings nyhetsbrev och få aktuell information om vad som är på gång i Stockholms- och Söderortskretsen. Anmäl dig på: kansli.stockholm.krets@naturskyddsforeningen.se

Äventyr i naturen för barn och ungdom!

Natursnokarna i Stockholmskretsen

Kom ut med oss i naturen för allehanda upplevelser under året! Stockholmskretsens Natursnoksaktiviteter välkomnar alla familjer och ser gärna att föräldrar och mor- och farföräldrar får chansen att umgås med sina barn och barnbarn under några trevliga timmar utomhus. Matsäck och kläder efter väder är egentligen allt vi behöver för att ha kul ute (för vi ställer inte in!), men programmet har alltid något lärorikt att bjuda på och naturen erbjuder alltid tillfällen till spännande upptäckter.

Våra ledare under hösten och vintern heter Lena Pettersson som är erfaren snokledare, biolog och geovetare och Anna Krusic, mamma och geovetare. Aktiviteterna är planerade för 5-12 åringar, men småsyskon är välkomna. Information om aktiviteterna och eventuella ändringar kan fås på vår hemsida (www.naturskyddsforeningen.se/stockholmkrets), eller genom att kontakta Lena Pettersson, 073-691 41 44) eller Anna Krusic, 070-383 32 09, anna@krusic.org. Stockholm är stort och nya ledare alltid välkomna – är du nyfiken på hur det är att vara snokledare? Kontakta oss eller kom på våra träffar! Välkomna ut i naturen med oss! Lena & Anna.

Lös en gåta!

13 september, söndag, kl. 10.00

Vid Kaknästornet finns en trolldkog... följ spåret och lös en gåta. Efteråt grillar vi korv och fikor. Ta med dryck och det ni vill grilla, vi har ketchup och senap och fixar elden.

Samling: Vid busshållplats Kaknästornet södra, tag buss 69 från Centralen/City Terminalen. Information: Lena Pettersson 073-691 41 44.

Trädexkursion med Natursnokarna

11 oktober, söndag, kl. 10.00

Runt Haga storkulle finns träd av alla det slag. Vi lär känna skogens jättar och fikor på kullens topp. Ta med matsäck och kläder efter väder. Ta med kikare om du har.

Samling: Vid busshållplats Haga Norra, tag t.ex. buss 515 från Odenplan (mot Sundbybergs station). Information: Anna Krusic 070-383 3209. Se www.sl.se för busstider.

Mitt i Judarnskogen mitt i vintern

17 januari, söndag, kl. 10.00

Vi tittar på vad naturen gör på vintern, grillar korv och kanske åker pulka? Ta med dryck och det ni vill grilla, vi har ketchup och senap och fixar elden. Är det pulkväder ta med lämpligt åkdon.

Samling: Vid T-banestation Ängbyplan (gröna linjen mot Håsselby) vid södra utgången kl 10.00. Information: Anna Krusic, 070-383 32 09. För tunnelbanetider, se www.sl.se.

Natursnokarna testar skridskor och snokar i strandkanten

14 februari, söndag, kl. 10.00

OBS – endast om lämpliga isar! Se Stockholmskretsens webbsida (www.naturskyddsforeningen.se/stockholmkrets) för Om, När och Hur. Information: Anna Krusic, 070-383 32 09, anna@krusic.org.

Webben har senaste nytt:

www.soderort.snf.se och www.naturskyddsforeningen.se/stockholmkrets

Foto: Annika Moberg

Barn under åtta år bör komma i sällskap med någon vuxen. Men även du som är äldre får givetvis ta med dig någon förälder om du inte vill komma själv. Glöm inte att alltid ta med matsäck, sittunderlag och varma kläder!

Kan du själv tänka dig att vara ledare någon gång? Har du goda kunskaper om naturen som du vill dela med dig av? Även om du inte är naturspecialist kan du hjälpa till. Ring i så fall Tomas Bergenfeldt, 08-600 15 85, eller Karin Tillhagen, 08-648 32 62.

Årsavgiften 2009 för att vara med i Natursnokarna i Söderort är 100 kr per barn. Som medlem får du programmet utskickat med e-post. Däremellan räknar vi med att göra specialutskick med t ex intressanta händelser och nyinsatta programpunkter. Dessutom deltar du vanligtvis gratis på Söderorts natursnoksaktiviteter. För dig som inte har betalt årsavgiften kostar varje aktivitet 40 kr/person. Dina föräldrar får följa med gratis. Vid vissa aktiviteter kan en självkostnadsavgift för t. ex. material eller resor tillkomma.

Medlemsanmälan till Söderorts Natursnokar gör du genom att betala 100 kr/barn till Naturskyddsföreningen Söderorts postgiro 367273-0. **Är du inte anmäld tidigare så gör det samtidigt till** tomas@bergenfeldt.se. **Anges adress, hemtelefon och födelseår.**

Titta på vår hemsida för nyheter och eventuella ändringar! Vår hemsida hittar du på www.soderort.naturskyddsforeningen.se. Där lägger vi in tillkommande aktiviteter, ändrade tider eller tips på andra arrangemang. Vill du bidra med något där så skicka ett mejl till oss!

Natursnokarna i Söderort – för dig mellan 6 och 12 år!

Gillar du att snoka runt i skog och mark så häng med! Vi träffas och tittar på grodor, gråsuggor, sparvar och växter. Vi lär oss mer om naturen och lite om friluftsliv, men framför allt har vi roligt tillsammans.

Natursnokarna är Naturskyddsföreningens barnverksamhet. **I Stockholm Söderort har vi en egen klubb** för dig som gillar våra aktiviteter. Klubben finns för att vi i den ska kunna lära känna varandra lite bättre, för att ha roligare ihop och kunna göra mer spännande aktiviteter tillsammans. Det innebär att du som anmält dig som medlem i klubben får programmet hemskickat.

Webben har senaste nytt:

www.soderort.snf.se och www.naturskyddsforeningen.se/stockholmkrets

Landsort fågelstation

3 oktober, lördag, – hela dagen

Ringmärkning av fågel är nu som intensivast på Landsort. Vi försöker återskapa tidigare års succéer. Sveriges äldsta fyr från 1689 och det lilla samhället med 35 åretruntboende är andra attraktioner. Men alla de karga klipporna och de storslagna vyerna på detta skärgårdens sydligaste utpost blir för andra det bestående minnet. Ta med matsäck!

Samling: Pendeltåg från Stockholm C vid 9-tiden med återkomst Stockholm cirka 19.00. OBS! Exakta tider får du vid anmälan. Eller så hittar du dom på www.soderort.snf.se. Obligatorisk anmälan senast 25 september, victoria@sensemakers.se. Frågor tel 0707-38 76 18.

Skogen och träden – och krig i kring dem

18 oktober, söndag, prel. kl. 10.15

Vi gör en utflykt i skogen och söker efter alla olika trädslag. Krister berättar om hur och var de växer och Jonas berättar om skrock och skrönor kring träden. I gamla tider trodde man bland annat att många träd var magiska... Medtag matsäck så finner vi en spännande plats i den besjälade naturen!

Samling: Orhems busshållplats. Cykel eller buss 180 från Skarpnäck kl 10.04. OBS! Går endast en gång i timmen. Kolla för säkerhets skull tider på vår hemsida (om SL skulle ändra tidtabell). Information Jonas Tillhagen 08-648 32 62 och Krister Sernbo 08-600 32 10.

Spår i snön

24 januari, söndag, kl. 11.00

Som detektiver försöker vi lista ut vad djuren har för sig på vintern. Hur klarar de kylan? Var håller dom till? Vad äter de? Kan vi människor hjälpa till med mat och skydd? Vi letar efter alla sorters spår och ledtrådar tillsammans med Krister Sernbo, biolog och naturguide. Om det är bra med snö, kan de som vill ta med sig skidor, så ordnar vi en grupp med skidburna detektiver och en som traskar till fots.

Samling: Djursjukhuset (Ljusnevägen 17) i Bagarmossen. Information: Krister Sernbo, 08-600 32 10.

Banankontakt – familjeföreläsning om miljön

3–6 januari, kl. 19.00

Miljömusikalen, som turnerar landet runt i ett samarbete mellan Riksteatern och Naturskyddsforeningen, kommer till Södra Teatern på Söder i Stockholm. Det blir fyra musikalföreläsningar med manus och musik av Lasse Åberg och Janne Schaffer. I anslutning till föreläsningarna anordnas aktiviteter med fokus på hållbar utveckling. Mer information kommer på www.naturskyddsforeningen.se/stockholmkrets och i eNyhetsbrevet i höst. Södra Teatern ligger på Mosebacke torg bakom Katarinahissen och Gondolen.

Biljetter och information:

Södra Teatern: www.sodrateatern.se, 08-531 994 90
eller Riksteatern: www.riksteatern.se, 08-531 99 100.

Våra arbetsgrupper

■ Stockholmskretsen ● Söderortskretsen

■ Aktionsgruppen mot jätteräkor

Genom kontakt med grossister, affärer och restauranger försöker vi få fler att sluta handla med jätteräkor. Vi ordnar seminarier, debatter och har kontakt med andra nationella och internationella grupper. För att odla räkorna krävs dammar som förstör mangroveträskan, vilka utgör erosionsskydd mot flodvågor och har en biologisk mångfald liknande regnskogen. Vill du vara med och påverka utvecklingen lokalt, kontakta Gudrun Hubendick: gudrun.hubendick@naturskyddsforeningen.se

■ Handla Miljövänligt-gruppen

Arbetar med, diskuterar och informerar om frågor som rör hållbar konsumtion. Ordnar föreläsningar och studiebesök. Nya medlemmar välkomnas! Kontakt: Beatrice Sundberg, 073-562 50 32:

■ Energigruppen

Arbetar med frågor som effektivare energianvändning och ökad andel *Bra miljöval-el*. Vi ordnar energiseminarier och försöker påverka politiska beslut i riktning mot så effektiva och säkra lösningar som möjligt. För att minska energianvändningen är det viktigt att förstå beteenden och drivkrafter kring energianvändning och -produktion. Vår ambition är även att skriva artiklar samt att uppvakta beslutsfattare för goda samtal om energi. Brinner du för energifrågor? Välkommen att kontakta oss! Du behöver varken vara specialist eller ha tidigare erfarenhet på området. Ditt engagemang räcker – alla behövs! Vill du veta mer, kom på nästa möte eller kontakta Bertil Nyman: bertil-nyman@telia.com

■ Grönområdesgruppen

Gruppen vill medverka till att så mycket som möjligt av Stockholms grönområden bevaras i samband med att det

skall byggas bostäder och trafikleder. Gruppen bildades hösten 2005 och vi har hittills engagerat oss i skyddet av Årstaskogen/Årsta holmar, Sätterskogen, Lillsjöparken, Solbergaskogen, Långbrogårdsparken och lämnat våra synpunkter om Stockholms nya översiktsplan. Vi svarar på remisser, anordnar exkursioner i grönområden i och utanför Stockholm. Är du intresserad av grönområdes- eller skogsfrågor och naturvärden är du varmt välkommen att engagera dig i Grönområdesgruppen. Kontakta Vive-Ann Nähls: viveann.nahls@bredband.net

■ Klimatgruppen

Vi arbetar för att skapa en större medvetenhet och förståelse för klimatproblematiken hos allmänheten och visa vad var och en kan göra för att minska sin klimatpåverkan. Ett annat mål är att få kommunens politiker att ta frågan på allvar och verka för att kommunens miljömål på klimatområdet uppfylls. Vi vill visa på de förnybara energikällornas stora potential och lyfta fram exempel på hållbara transportlösningar. Vi deltar i debatten genom seminarier, politikerutfrågningar, insändare och annan opinionsbildning. Vill du vara med i gruppen eller få information via e-post, kontakta Fredrik Norrman: fredrik.norrman@naturskyddsforeningen.se

● Ängsgruppen

Ängsgruppen leder Söderortskretsens skötsel av Ekudden vid sjön Flaten i södra Stockholm. Vi har genom ett brukaravtal med Stockholms stad åtagit oss att sköta det 4,4 ha stora området och där återskapa ett ängslandskap med stort inslag av såväl gamla som yngre ekar. I den årliga skötseln ingår bl.a. lövräfsning, slåtter, slyröjning och städning. Vi följer också floran och faunan genom inventeringar. Vill du vara med och ta ett praktiskt handtag? Välkomna till höststädningen den 8 november! Kontakt: Thord Håkansson, 08-724 91 43, dagny.thord@gmail.com.

● Skogsgruppen

Vi svarar på remisser och ger information till myndigheter och allmänhet om skyddsvärda områden, d.v.s. områden med skyddsvärda/känsliga biologiska värden och områden som är värdefulla att bevara och utveckla för friluftslivet inom Söderort. Kontakt: Monica Attebrant, 070-739 50 25, monica.attebrant@naturskyddsforeningen.se

Storstockholms naturguider

Naturskyddsföreningens guideverksamhet erbjuder naturvandringar i Stockholmsnaturen. Se i aktivitetslistan eller programmet på förstasidan på www.utinaturen.nu. På hemsidan finns även massor av utflyktstips. Guiderna är auktoriserade av Stockholm Visitors Board och utbildade biologer eller biogeovetare. Vandringarna genomförs i alla väder. Ingen föransmälan behövs. Att delta kostar 60 kr (40 kr för medlem i SNF).

Anslagstavlan

Vi i Stockholms- och Söderortskretsarna inom Naturskyddsföreningen arbetar ideellt med frågor som rör bland annat grönstruktur, klimat, energi, cykling och konsumtion. Vi söker nu personer som kan tänka sig att arbeta med oss i våra styrelser. För mer information och intresseanmälan kontakta oss i Stockholmskretsen på: kansli.stockholm.krets@naturskyddsforeningen.se, 0704-78 79 73, respektive Söderortskretsen på tel 070-739 50 25.

Prenumerera på Stockholms Naturskyddsförenings e-nyhetsbrev! Varje månad får du aktuell information om vad som är på gång i Stockholms- och Söderortskretsen. Stundande evenemang, inbjudningar till kretsträffar, aktuella miljöprojekt, exploateringsshot, påminnelse om kommande aktiviteter m.m. Mejla din anmälan till kansli.stockholm.krets@naturskyddsforeningen.se (gäller även för avanmälan) eller se www.naturskyddsforeningen.se/stockholm-krets. Frågor? Kontakta anders.tranberg@comhem.se.

På Naturskyddsföreningens hemsida finns en aktivitetskalender där alla våra aktiviteter finns. Gå till: www.naturskyddsforeningen.se/aktivitetskalendern och välj Stockholm i rutan för Län och Stockholm eller Söderort i rutan för Arrangör. Justera datum för att se längre fram i kalendern. Välkomna till våra aktiviteter!

Stöd Naturskyddsföreningen! Sätt in ett bidrag på vårt plusgirokonto 90 19 09-2

Stockholmskretsens styrelse: JENNY BLOMBERG, ledamot, 070-734 50 45; ANDERS EKSTRÖM, kassör, 08-16 63 91; ANNA KRUSIC, ledamot, 070-383 32 09; ANNA NILSSON, ledamot, 0702-81 15 69; FREDRIK NORRMAN, ledamot, 0731-51 30 55; LINDA SILFVERBERG, ledamot, 073-314 22 79; BEATRICE SUNDBERG, ledamot, 073-562 50 32; ANDERS TRANBERG, ledamot, 073-724 63 07; CARL WELINDER, suppleant, 0705-93 44 93; ÅSA ÖST-ERLUND, ledamot, 0739-86 25 11. Ordförandeskapet roterar mellan styrelsens ledamöter. Mera information på: www.naturskyddsforeningen.se/stockholm-krets

Söderortskretsen styrelse: MONICA ATTEBRANT, ordförande, 08-94 13 04; TOMAS BERGENFELDT, vice ordförande o. ansvarig för Natursnokarna i Söderort, 0705-56 16 31; DESIRÉE JOHANSSON, sekreterare, 073-949 48 52; LASSE LIDGREN, kassör, 070-278 08 16; MARIA BERGSTRÖM, ledamot, 08-648 22 99; BIRGITTA RÅSANDER, ledamot, 08-94 13 89; AXEL GRÄNSE, ledamot, 08-648 18 63. Mer information på www.soderort.naturskyddsforeningen.se.

Foto: Anders Tranberg

Foto: Anna Krusic

Foto: Herman Moberg

Foto: Anders Tranberg

Söderorts Naturskyddsförening

c/o Monica Attebrant
Pilotgatan 46
128 32 Skarpnäck
tel: 070-739 50 25
monica.attebrant@naturskyddsforeningen.se
www.soderort.snf.se

Stockholms Naturskyddsförening

Norrbackagatan 80
113 41 Stockholm
tel: 08-644 63 13
fax: 08-644 50 50
kansli.stockholm.krets@naturskyddsforeningen.se
www.naturskyddsforeningen.se/stockholmkrets

